
De dovne Præster

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

De dovne Præster

4

De dovne Præster

De dovne Præster

»Jyllandsposten«, den. 26. Juni 1938.

De dovne Præster.

Af Sognepræst Kaj Munk.

INDRE MISSIONS Formand har knaldet med Pисken igen, og Skriget, der har staaet efter Knaldet, vidner godt nok om, at han ogsaa har ramt. At Indre Mission ikke er helt saa stivnet og hendøende, som det ofte faar Skyld for, især af dem, hvem dets Levekraft er som Sennep under Næsen, er der ført et ganske godt Bevis for ved Overdragelsen af Hovedposten til netop Pastor Bartholdy. Mangen Gang, naar han støder i Luren, har den de første kraftfulde Dages Klang. Og den Forbitrelse hos brave Mennesker, som denne Klang afføder, faar utvivlsomt Vilhelm Bech til at nikke genkendende i Abrahams Skød.

Der er altsaa en Masse dovne Præster og Lærere her i Landet, raaber Profeten i Oasen. Lærerne er vist kommet med, fordi det rent veltalenhedsmæssigt set lyder af mere, naar Grundledet i en Sætning ikke udgøres af et enkelt Navneord, og saa maaske ogsaa, fordi Præster og Degne fra gamle Dage af har hørt sammen i Sproget som f. Eks. Skræddere og Skomagere. De danske Lærere er nemlig ikke dovne. De har hverken fri hellig eller søgn og nyrker[1] endda i det med et græsseligt nerveslidende Arbejde, der næsten altid lønnes med mangetunget Kritik, og nyrker næsten altid med godt Humør. Næ, de er haardt spændt for, og Lærerinderne endnu mere. Men hvad de danske Præster angaar, saa har man ikke traadt Sandheden paa en af de store Ligtorne, om man lader sig forlyde med, at der er en Del Driverter iblandt os. Maa jeg spørge: Hvordan skulde det være anderledes? Den Evne at sysselsætte sig selv, naar der ikke er Nødvendighed for det, er ikke givet alt for omfattende en Portion af Menneskeheden. En dansk Landsbypræsts uundgaaelige Arbejde er at prædike ca. 70 Dage om Aaret, læse med Konfirmander en 3 Timer om Ugen det samme Stof gennem 40 Aar, være med til en halv Snes Begravelser og ligesaa mange Vielser om Aaret og saa højst en Times Kontorarbejde om Dagen. Ingen vil kunne gøre ham noget, hvis han lader sig nøje med denne Timeplan. Jeg gentager, det skulde være yderst mærkeligt, om Præsterne var lavet af et saadant Helgenstof, at vi ikke ofte bukkede under for denne vores særlige Fristelse, som andre Folk gør det for deres. Og det er jo ikke alene dette, at det kan være rart for os at gaa hjemme i vore store Træers Skygge og skufle Havegange eller tumle med vore Børn eller dase med en mere eller mindre god Bog; men det kan ofte være tungt at skulle ud til Mennesker, der ikke bryder sig meget om at se os, eller til Tilfælde, hvor vor Magtesløshed er slem til at ville skrigte op inde i os. Dr. Houen sagde engang til mig i mine grønne Aar, da jeg - som det er Præsters Sæd - klagede over vor ringe Løn, at skulde der regnes efter Timebetaling, vilde det vise sig, at jeg med mine 4000 fik betydeligt mere end han med sine 40. Den bed. Jeg værgede for mig med, at her skulde ikke regnes efter Timetal, men det drejede sig om Kvalitetsarbejde, og saa vilde han

vel indrømme, at selv om vi byttede Gage, fik jeg for lidt i Forhold til ham. Han nøjedes med at smile, og jeg tænkte: ”Ja, du kan sagtens, min fine Ven: Dig bliver der sendt Bud efter, du faar Penge pr. Gang, og har du ikke andet, saa har du i hvert Fald Sprøjten”.

- Jo, der er nok, der kan holde Præsten i Kaalbedet, og der er saamænd ogsaa nok, der lader sig holde der. Naar Bartholdy kommer og svøber os, fordi vi enten ingenting bestiller eller bestiller for meget med uvedkommende Ting, saa er der at sige til det, at vi har godt af, vi, der prædiker for andre, at der ogsaa kan komme en og prædike til os. Men naar denne Indrømmelse er givet med bøjet Hoved, maa det ogsaa være tilladt at tænke en Smule over Sagen. Der er ikke noget saa galt, uden det er godt for noget, siger et nøgternt gammelt dansk Ord; og naturligvis er dovne Præster en Vederstyggelighed, men somme Tider kan de flittige være værre. Jeg ved et Sogn - for Resten et af de utilbørlige Trekirkepastorater - dér er der K. F. U. M. og K. F. U. K, Østerlandsmissionskreds og Blaa Kors, Bibeltimer og Samtalemøder, saaledes at Præsten - og det er ikke velset, at han ikke er til Stede - har, hvis han skulde overvære det altsammen, de elleve Aftener om Ugen besat. Naar en saadan Præst er besjælet af den ærligste Vilje til at være ikke blot Mødepræst, men ogsaa Sognepræst, saa han skal med til enhver i det mindste kirkelige Højtid en 3-4 Timer og ikke gerne forsømme noget i sit Sogn, hvor han faar at vide, at der kan være noget i Vejen, og han maaske ikke har Raad til den elendige Ford, saa Galoscher eller Pedaler maa i Gang ud over Hederne, da vilde det være blodig Synd at komme og tale om Dagdriveri et saadant Sted. Men det kan arte sig henimod, at Fliden bliver en Last. Fortravlede Præster - og ogsaa Provster og Biskopper - kan falde for den Fristelse at sige Ja, hver Gang, der bliver kaldt paa dem, og hæsblæse sig ind i en Tilværelse, hvor de ganske glemmer Herrens Ord i Lukas 14, Vers 28 og 31 - der ikke har Tid til at være Mennesker, men bliver Talemaskiner og Professionals i det aandelige, har sat den allervæsentligste Egenskab, som hører til en dansk Sognepræst, over Styr.

Den danske Sognepræst er nemlig den velsignede Naturstridighed, som hedder Tjeneren, der arbejder for to Herrer, alt som det ligger i Navnet. Danmark og den kristne Kirke er de to Riger, han hører hjemme i. Der er vist ham den uhyre Tillid fra det Lands Side, der har ansat ham, at det kun yderst lemfældigt har bundet ham. Han kan misbruge denne Tillid ved i al den Tid, han gaar løs, at tjene sig selv. Men han kan ogsaa vise sig den værdig ved netop at benytte den efter sine særlige Forudsætninger, snart mest for sit Land, snart mest for Guds Rige, snart ligeligt delt mellem begge.

Blicher skrev Noveller, Bartholdy farer rundt i en Bil som en Slags Nøderkebiskop. Men der er ogsaa Præster - og de er slet ikke saa ringe endda - de tjener deres Land derigennem, at de har god Tid. Det er en særlig dansk Egenskab, som vi snart er ene om at sidde inde med i denne forjagede Verden, og lad os des mere frede om den! De har Tid til at lægge Mærke til Engens Fugle og Markens Blomster og Havens Frugt. De har Tid til at ransage Bøgerne og gøre sig Tanker over Historien. De har Tid til at give deres Sognebørn en Kop Kaffe, naar de kommer efter en Daabsattest, og passiare med dem. Og de har Tid til at opdrage deres Børn. Med andre Ord: De har Tid til at have Kultur.

Der var flere af dem i gamle Dage, da Præstestanden var en Stand, end nu, da den for-

nemmelig er et Objekt for Bønderkoners Ærgerrighed. Men der er stadig nogle af dem, og hvilke Værdier har de ikke tilført dansk Aandsliv! De sad som smaa Vorherrer rundt om i hele Landet og glædede sig over deres store Kollega. Bønderne sled i det, saa de knap naaede at høre Lærken eller se, at Duggen var smuk. Men Præsten hørte og saa for dem allesammen og kunde saa fortælle dem det. Han, der var kommet fra det fremmede og var en fremmed iblandt dem, gjorde Hjemmet rigtig hjemligt for dem. Han var Overmennesket paa dansk Façon, det hele var skabt for hans Skyld, og han selv var skabt som Kronen paa Værket og følgelig med ikke andet at tage sig til end at tage det i Besiddelse, som han alene forstod at vurdere.

Se, det er den store, hellige Dovenskab. Som bliver syndig, naar den er gold, men all right i det Øjeblik, da den deler sit Lys med sine Omgivelser. Ret som Maanen, der hænger og driver i Rummet og ikke tager sig andet til end at modtage af Solens Herlighed og derefter gøre Natten eventyrligt smuk for os smaa nedenunder. Har De nu læst dette Præstesyn med det Smil, det kalder paa! Tilbage staar dog, at den danske Præstegaard ogsaa har haft en anden Mission end blot og bar Basis for Gudsfrøgtindterpning, har haft og skal vedblive at have. Derfor er det lige forargeligt med de golde gejstlige Kartoffelhyppere, og der er den Mulighed, at Præstedagdriveriet kan tage Overhaand, saa Præstegaardene en Dag skal væk fra det danske Landskab. Det var Synd, det var stor Skade, om det skulde komme saa vidt. Er Danmark Idyllens Cirkel, er Præstegaarden Centrum i Cirklen. Det store Lindetræ i Præstens Have har stadig noget usigeligt fredeligt over sig midt i den onde og hidsige Verden, og under Linden sidder Velærværdigheden selv som en Ghandi. Men er det en Ghandi, der tænker, eller en Ghandi, der er faldet i Søvn?

Kaj Munk.